

STUDIUM WOJSKOWE

ROZWÓJ ORGANIZACYJNY STUDIUM WOJSKOWEGO W LATACH 1982-1991

Studium Wojskowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie powstało we wrześniu 1951 roku jako integralna jednostka organizacyjna Uczelni, mająca na celu prowadzenie szkolenia wojskowego studentów. Przez cały czas aż do 1982 r. następowały zmiany mające na celu rozwój Studium Wojskowego. Zmiany organizacyjne zapoczątkowane w latach osiemdziesiątych spowodowały ujednoczenie systemu szkolenia oraz systemu organizacyjnego Studium Wojskowego¹.

Ruch solidarnościowy studentów doprowadził do jeszcze dalszych zmian polegających na ograniczeniu czasu szkolenia studentów. Do przełomowych chwil w działalności Studium Wojskowego zaliczyć należy rok 1990, kiedy to nastąpiło zawieszenie działalności szkoleniowej². Natomiast na podstawie decyzji Ministra Edukacji Narodowej z 10 marca 1991 r. podjętej zgodnie z zarządzeniem Ministra Obrony Narodowej z 2 marca 1991 r. Rektor Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej zlikwidował Studium Wojskowe w Uczelni z dniem 30 marca 1991 roku³. Sprzęt dydaktyczny, broń sportową, salę nr 29 po zlikwidowanym Studium Wojskowym pozostawiono do dyspozycji Zakładu Wychowania Obronnego. Pozostałe mienie przekazane zostało innym jednostkom organizacyjnym. Dokumenty oficerów zatrudnionych dotychczas w Studium przekazano władzom wojskowym, a dokumenty pracowników nie będących oficerami pozostały w dziale osobowym Uczelni.

KIEROWNICTWO I KADRA

W okresie od 1982 r. aż do zakończenia działalności obowiązki kierownika Studium Wojskowego pełnił płk dr Zdzisław Pałka. Funkcje zastępcy kierownika w tym okresie sprawowało trzech oficerów. Do kwietnia 1983 r. obowiązki te pełnił płk mgr Zdzisław Ogonowski, kiedy odszedł na emeryturę, a następnie pracę tę przejął pełniący dotychczas obowiązki kierownika cyklu płk dypl. Wiesław Liwski. Również on sprawował funkcję do momentu odejścia na emeryturę w roku 1989. Nowym oficerem wyznaczonym na zastępcę kierownika został dotychczasowy kierownik cyklu płk dypl. Andrzej Prus, który przybył do Studium Wojskowego w 1987 r. Obowiązki zastępcy pełnił on do rozwiązania Studium Wojskowego w 1991 r.

¹ Statut studiów wojskowych szkół wyższych, Warszawa 1982.

² Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 lutego 1990 r. (Nr 34/90).

³ Ustawa o powszechnym obowiązku RP z dnia 27 listopada 1967 r. z późniejszymi zmianami (Dz.U., 1991, nr 113, poz. 491). Zarządzenie Rektora Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (Nr R-6/91) z dnia 21 marca 1991 r. w sprawie likwidacji Studium Wojskowego w Uczelni.

W Studium Wojskowym Wyższej Szkoły Pedagogicznej w omawianym okresie w charakterze starszych wykładowców i wykładowców pracowali tak oficerowie, jak i pracownicy cywilni, a mianowicie: ppłk mgr Kazimierz Musiał (1982-1983), ppłk mgr Jan Kosmaty (1982-1991), ppłk lek. Włodzimierz Górecki (1982-1986), mjr mgr Edward Rysiewicz (1982-1983), ppłk mgr inż. Andrzej Kusto (1982-1990), ppłk dypl. Bolesław Westrych (1988-1991), ppłk mgr inż. Edward Rybicki (1982-1991), ppłk mgr Józef Charnicki (1982-1989), kpt. lek. Krzysztof Chądzyński (1982-1983), ppłk rez. mgr Henryk Krosnowski (1982-1990), ppłk rez. mgr Marian Majewski (1982-1989), ppłk mgr Jan Filik (1983-1990), ppłk mgr Edward Łakomy (1983-1990), kpt. lek. Sławomir Mrozicki (1983), mjr lek. Wiesław Srebro (1986-1991), ppłk mgr Edward Olewiński (1986-1991), mjr mgr Tadeusz Durmała (1989-1991), ppor. mgr Andrzej Malaszko (1987-1990), mgr Małgorzata Feliks (1982-1991), mgr Bogumiła Szlagor (1982-1983), mgr Wiesława Glodt (1985-1990), mgr Krystyna Leško (1986-1990).

W Studium Wojskowym jako pracownicy administracyjni i techniczni pracowali: ppłk rez. Edward Szerszeń (1982-1985), sierż. rez. Karol Chrzanowski (1982-1986), mgr Maria Grabień (1982-1983), Grażyna Bąkowska-Wąs (1982-1984), Janusz Zieliński (1982-1984), mgr Elżbieta Młot (1983-1984), mgr Małgorzata Tatarczuk (1983-1990), Witold Mrowca (1984-1990), Leszek Hacuś (1984-1986), Józef Bogacz (1986-1990), Witold Baran (1986-1987), Stanisław Kloc (1986-1991), Beata Szczygieł (1987-1990)⁴.

Z powyższego zestawienia wynika, że władze wojskowe dokonywały w Studium Wojskowym ciągłych zmian zarówno w grupie kadry dydaktycznej, jak i pracowników administracyjno-technicznych. Najczęściej oficerowie podejmujący pracę w Studium pochodzili ze szkół oficerskich i jednostek wojskowych, zaś pracownicy techniczni wywodzili się z rezerwistów (kadry zawodowej wojska).

Najdłuższym stażem pracy w Studium Wojskowym WSP w Krakowie poszczycić się może ppłk mgr Jan Kosmaty, który przepracował 23 lata oraz płk mgr Zdzisław Ogonowski i ppłk lek. Krzysztof Charnicki, którzy przepracowali po 15 lat.

ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Szkolenie wojskowe studentów Wyższej Szkoły Pedagogicznej, podobnie jak i w innych wyższych uczelniach, zostało oparte na jednakowym programie, który ulegał tylko minimalnym zmianom, ale nie mającym wpływu na jego zasadniczy kształt, aż do zakończenia działalności Studium Wojskowego⁵.

⁴ Zestawienie pracowników zostało opracowane na podstawie zapisów Kroniki Studium Wojskowego Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.

⁵ Program szkolenia studentów szkół wyższych podlegających Ministerstwu Edukacji Narodowej, Warszawa 1982.

W programie i planach szkolenia występowały zawsze cztery podstawowe bloki szkolenia:

- zajęć wojskowych,
- podstaw polityczno-obronnych,
- szkolenia sanitarno-obronnego,
- szkolenia obrony cywilnej.

Blok zajęć wojskowych obejmował swoim zakresem następujące zagadnienia szkoleniowe: wybrane problemy z zakresu wojen i wojskowości, problemy z zakresu taktyki ogólnowojskowej i specjalistycznej, zasady szkolenia strzeleckiego oraz podstawowe wiadomości z regulaminów wojskowych.

W bloku podstaw polityczno-obronnych następowały zmiany w programie związane z zachodzącymi przemianami społeczno-politycznymi w kraju.

Najstabilniejszym blokiem szkolenia był blok sanitarno-obronny, który nie ulegał zmianom przez cały ten okres. Zakładał on przygotowanie studentów do udzielania pomocy przedlekarskiej w urazach i nagłych zachorowaniach oraz opieki nad chorym i rannym. Program ten uwzględniając wiadomości wyniesione ze szkoły średniej, obejmował ponadto ochronę ludności, organizację społecznej służby zdrowia, cele i zadania PCK, znajomość postanowień Konwencji Genewskich, elementy anatomii i fizjologii człowieka.

Głównym celem szkolenia w zakresie obrony cywilnej było przygotowanie studentów do pełnienia funkcji dowódczych i instruktorskich w czasie pokoju, zagrożenia i wojny w pionie Obrony Cywilnej na szczeblu zakładu pracy. Program ten obejmował takie najważniejsze problemy, jak: szkolenie taktyczne z zakresu obrony cywilnej, przygotowanie organów i sił obrony cywilnej, ochrona ludności i gospodarki narodowej oraz planowanie przedsięwzięć obrony cywilnej i prowadzenia akcji ratowniczej.

POMIESZCZENIA I BAZA SZKOLENIOWA

Stan pomieszczeń i baza szkoleniowa Studium Wojskowego od 1982 r. do 1900 r. nie uległy zmianom. Studium Wojskowe posiadało następujące specjalistyczne sale wykładowe:

- szkolenia taktycznego,
- szkolenia społeczno-politycznego,
- szkolenia sanitarno-obronnego,
- szkolenia obrony cywilnej,
- strzelnicę sportową.

Ponadto Studium posiadało magazyn uzbrojenia oraz magazyn sprzętu i pomocy dydaktycznych. Dysponowało także okazałym wyposażeniem w techniczne środki dydaktyczne. Kadra dydaktyczna posiadała wygodnie urządzone gabinety własne.

Z chwilą zawieszenia działalności Studium, pomieszczenia dydaktyczne oraz część pomocy i środków dydaktycznych przejął Samodzielny Zakład Wychowania Obronnego. Po rozwiązaniu Studium Wojskowego pozostałe pomieszczenia i gabinety zostały rozdysponowane zgodnie z decyzją władz Uczelni.